

תוס' ד"ה כסהו

בית יוסף אורח חיים סימן רנז

אבל סמ"ג (ל"ת סה יג ע"ד) וסמ"ק (סי' רפב ע' רפז) והתרומה (סי' רלא פסק דיני הטמנה) כתבו דכל שנתגלה מבעוד יום אסור לכסותו משתחשך דלהכי נקט לשון נתגלה בדיעבד לדקדק דוקא נתגלה משתחשך אבל נתגלה מבעוד יום אפילו ממילא אסור לכסותו משתחשך והכי איתא בירושלמי (שבת פ"ד ה"ג) וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ"ד (ה"ד), והגהות (שם אות ב) הזכירו שתי הסברות ולא הכריעו. וכיון שרוב הפוסקים [לחומרא] והרמב"ם מכללם והירושלמי מסייעם ראוי לחוש ולאסורה ובסמוך אבאר אם יש מי שאוסר לגלותו לכתחלה בשבת ולחזור ולכסותו:

מאירי

מים שחממן פלטר גוי מותר לשתותם ואין בהם משום בשולי גוים כמו שיתבאר במקומו ומ"מ אדם חשוב ראוי לו שיחמיר אף במותר לו בכל מה שהבריות סבורות עליו שהוא קולא שכל שרואין אותו מיקל למדין הימנו דבר מתוך דבר ונמצא גורם תקלה:

אנציקלופדיה תלמודית

יש מהאחרונים שכתב שלא אמרו שאדם חשוב יש לו להחמיר אלא בבישולי עכו"ם בלבד, שמצינו שעשו בבישוליהם הרחקות יתרות, אבל השיגוהו מכמה מקומות שמבואר שאף בשאר איסורים אמרו כן. אולם הרמב"ם אינו מחלק בשום מקום בין אדם חשוב לאינו חשוב.

רמב"ם הלכות שבת פרק ד

הלכה ד ספק חשיכה ספק אינה חשיכה מותר לטמון את דבר חם, ומותר לטמון את דבר הצונן בשבת בדבר שאינו מוסיף כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפוג צנתו, חמץ שטמנו מערב שבת ונתגלו בשבת מותר לכסותו, שהרי אינו מוסיף, * ומותר להחליף הכיסוי בשבת, כיצד נוטל כסות ומניח כנפי יונה או נוטל כנפי יונה ומניח הכסות.

תוס' ד"ה כיצד

רמב"ם הנ"ל

מגיד משנה

ומתוך דברי רבינו נראה שרשב"ג בא לפרש שלא התירו להוסיף אלא על ידי חלוק הכסוי בטוב ממנו. אבל להוסיף כסוי על כסוי אסור. ואחרים התירו ופירשו בדרך אחרת וכן כתבו להתיר הרמב"ן והרשב"א ז"ל:

כסף משנה

ולי נראה שאין בדברי רבינו הכרע דהא אפשר שיותר היה ראוי לאסור להחליף הכיסוי בטוב ממנו ממה שראוי [לאסור] להוסיף כסוי על כסוי וכמו שמבואר בדברי הר"ן והטור וא"כ רבינו דנקט מותר להחליף הכיסוי בטוב ממנו לרבותא נקטיה ומיניה נשמע דמותר להוסיף כסוי על כסוי:

שלחן ערוך סי' רנ"ז סע' ד'

(ד) אף על פי שאין טומנין בשבת אפלו בדבר שאין מוסיף הבל, אם טמן בו מבעוד יום ונתגלה משחשכה, מותר לחזור ולכסותו; וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת, מוסיף; וכן אם רוצה לטלו כלו ולתת אחר במקומו, בין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון, אפלו לא היה מכסה אלא בסדין יכול לטלו לכסותו בגלופקרין; והוא שנתבשלה הקדרה כל צרכה; אבל אם אינה מבשלת כל צרכה, אפלו להוסיף על הפסוי, אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל.

ביה"ל

(ד) גורם לה להתבשל – כתב המגן אברהם כשטמונה בדבר שאינו מוסיף הבל פשוט שאינו גורם בשול כלל אלא מיירי בדרך שכתב בס"ח [והיינו שהקדרה עומדת ע"ג כירה שיש תחתיה גחלים] [קטומים דאל"ה אסור להעמיד שם להמחבר קדרה שאין מבושלת כל צרכה] ולמעלה מכוסה בבגדים בענין שאין נוגעים בקדרה וכמבואר בס"ח דמותר להטמין בדרך זה ואז גורם בשול ע"י הוספת כיסוי] ובספר בית מאיר חולק עליו וכתב דפשטיות הטור והש"ע משמע דמיירי בכל גווני וכ"כ בספר נהר שלום והטעם כתב בספר בית מאיר דכשטמין דבר רותח שעומד ברתחתו ומתבשל אף שטמין בדבר שאין מוסיף הבל אלא מעמידו בחמימותו וברתחתו כל שעה שמאריך הרתיחה והבישול מתבשל המאכל יותר ובהוספה גורם בשול וזה מוכח מפרש"י דף נ"א ונוטל את הגלופקין אם ירא שמקדיח תבשילו אף שגלופקין אינם מוסיפין הבל עכ"ל וכן מוכח בבאור הגר"א דסבר כהב"מ והוא בתחלת ס"ב דהביא ראיה שם דאפילו נתבשלה כל צרכה מהא דת"ר ע"ש ולכן לא העתקתי דברי המגן אברהם להלכה:

שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צה

הנה בדבר הטמנה בכלי טערמאס בשבת שדרכו רק להחזיק את החום אבל אינו מוסיף הבל אם מותר בשבת, שפיר כתב בתר"ה שכפי המבואר /או"ח/ בס"י רנ"ז סעי' ה' בפניה התבשיל בשבת מקדירה שנתבשל בה לקדירה אחרת מותר להטמינו בדבר שאינו מוסיף הבל. אבל מטעם זה הוא פלוגתא דרבוואתא דהוא לשיטת הרמב"ם פ"ד משבת ה"ה שכתב שלא אסרו להטמין בשבת אלא דבר חם שהוא בכלי ראשון שנתבשל בו אבל אם פינהו מותר, וכדכתב כן הט"ז סק"ה והמג"א ס"ק י"ד, אבל רש"י פי' /שבת/ בדף נ"א בטעם רשב"ג שאמר דין זה לא אסרו אלא אותו מיחם אבל פינה ממיחם למיחם מותר השתא אקורי קא מקיר לה ארתוחי קא מירתח לה שהוא משום דהשתא ליכא למיגזר שמא ירתיח דהשתא אקורי קא מיקר להו במתכוין ארתוחי מרתח להו בתמיה, והיה לן לאסור לרש"י דבנתינתו להטערמאס מתכוין להעמיד החום ולא לקרר.

שר"ת שבט הלוי חלק א סימן צג

ואודות לערות ממיחם לטרמוס, בעניויתי הדבר נוטה לאיסור דה"ל כמיחם להטמנה, ואף שהגאון בעל החזון איש ז"ע בספרו הלכות שבת סימן א' אות ל"ב מורה בה היתור, דבריו הק' לא זכיתי להבין, דמש"כ דלהרמב"ם שכתב הטעם של פינה ממיחם למיחם משום דהוי כלי שני א"כ הה"ד הכא, תמוה, דהתם כמש"כ הר"ן דנהי דאינו מתכווין בפירוש להקר מ"מ אינו מתכווין לקיים חמימותו דוקא, והכא הרי בפירוש מתכווין לקיים חמימותו.

גם מש"כ בפירוש דברי הגמרא אליבא דהרמב"ם השתא אקורי מיקר לה וכו', הלא מפורסם שהר"ף לא גרס זה בגמרא וכן ליתא כל זה בספרי הש"ס הישנים, כאשר הבאתי בספר הלקט פ"ד מהל' שבת ה"ג. ומש"כ דאינו דומה להטמנה, יתכן שהוא כן, אבל לא נוכל להתיר בסברא, כיון דכל מלאכת הטרמוס בשביל להטמין ולקיים החום, והיות שראיתי מעשה, מגדולי הוראה לאיסור, הרהבתי בנפשי להחמיר, במקום שאין צורך חולי. וה' ינחני במעגלי צדק שלא נכשל בדבר הלכה. ידידו דוש"ת.

ס' שש"כ

פג. מותר למלאות בשבת בקבוק טרמוס במים חמים מכלי ראשון (רמ"ה), ובלבד שהבקבוק יהיה יבש לגמרי לפני שממלאים אותו (רמ"ה), ודין הטרמוס עצמו כדין כלי שני (רמ"ה).